

Breedte en diepte, kennis en wijsheid

Nederlanders houden van een Chinees-Indische rijsttafel. Je neemt een beetje van veel verschillende gerechten, altijd een feest zo'n volle tafel. Maar zoals het gaat, je proeft van alles wat en voordat je het weet eet je gauw een beetje teveel. En na de hand ligt het dan ook wat zwaar op de maag, er was zoveel lekkers om van te proeven.

Zo gaan we ook vaak met kennis om. We nemen een beetje van heel veel verschillende onderwerpen. We kijken naar dit programma, luisteren naar een ander en in die programma's worden allemaal meningen gegeven en visies. We volgen sociale media en kijken naar het nieuws. Een beetje van alles, een beetje van de breedte en ook dan ligt het soms na de hand wat zwaar op de maag. Kunnen we er misschien wat moeilijker van slapen of maken we ons zorgen.

Sommige mensen kiezen liever voor de diepte, voor één of een klein aantal onderwerpen waar ze veel kennis van vergaren. Bijvoorbeeld historici, wetenschappers, filosofen, ze publiceren artikelen, boeken, geven soms een langer interview waarin ze hun kennis aan ons doorgeven. Wat een feest is dat vaak. Deze mensen kunnen ons leven verrijken met hun kennis, eenvoudigweg omdat we mede door hun kennis ons leven beter kunnen begrijpen, de wereld waarin we leven. Zo kan een historisch besef ons doen begrijpen de wereld waarin we nu zijn. Zoals het boeddhisme zegt: oorzaak en gevolg, het een volgt uit het ander. Vaak nodigt zo'n kennis uit naar een verdieping. Soms lezen we verder, proberen we onze kennis in dat onderwerp ook verder te verdiepen. Die kennis ligt eigenlijk nooit zwaar op de maag figuurlijk gesproken. Het is verrijkend.

En dan zijn er die mensen die door de omstandigheden of uit eigen beweging de diepte van hun eigen bestaan exploreren. Niet zozeer kennis vergaren, maar wijsheid. Een wijsheid die universeel is en inherent in ieder van ons aanwezig is. Het zijn deze mensen die ons een weg wijzen om de wijsheid in onszelf te vinden. En die wijsheid helpt ons om elk moment van het leven te kunnen navigeren, wat er ook naar ons toekomt. Het is een wijsheid die niet afhankelijk is van de hoeveelheid kennis in ons hoofd. Het is een wijsheid die veel meer ligt in het hart, het hart van ons wezen. En wanneer we handelen vanuit die wijsheid is het meestal heilzaam voor onszelf en voor de ander. En zou het niet heilzaam zijn dan is het meestal geen wijsheid, dan komt het toch weer vaak voort uit aangeleerde kennis.

Een van de Zenmeesters die de wijsheid bijzonder mooi verwoord is Zenmeester Hongzhi, de twaalfde-eeuwse Chinese Zenmeester die in een van zijn oefeninstructies het volgende zegt:

“Leeg en verlangeloos, koel en transparant, eenvoudig en echt: zo worden de resterende gewoonten van vele levens ontkracht en verwijderd. Wanneer de smetten der oude gewoonten hun werking verliezen, verschijnt het oorspronkelijke

licht: het zet jouw schedel in lichterlaaie en laat geen ruimte voor andere zaken. Uitgestrekt en weids, zoals lucht en water zich mengen in het herfstgetij, zoals sneeuw en maan dezelfde tinten delen, zo is dit veld van grenzeloze leegte zonder begrenzing, voorbij elke richting: één indrukwekkende entiteit zonder rand of naad. Wanneer je je naar binnen keert en alles volledig laat vallen, dan vindt verwerkelijking plaats. Precies op dat moment van het totale wegvallen zijn overwegingen en discussies duizend, nee tienduizend kilometers ver verwijderd. Toch valt er geen grondbeginsel te onderscheiden; waar kun je dan de vinger op leggen, welke uitleg zou je kunnen geven? Mensen die de bodem van de emmer hebben verloren, vinden meteen een en al vertrouwen.”

Dus laten we zijn aanwijzing volgen en de blik naar binnen keren. Laat alles volledig vallen, wordt stil en ruim als een grenzeloos veld. Daarin vind je het licht, het licht van wijsheid, en dat licht van wijsheid licht op het pad door het leven.

* * * * *

*Eerw. Baldwin Schreurs
Zondag 20 november 2022*